УДК 378.147
DOI https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.2.26

Н. В. ГОРОБЧЕНКО
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна
Електронна пошта: N.Gorobtschenko@gmail.com
http://orcid.org/0000-0003-4388-1007

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗА УМОВ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Динамічний розвиток інформаційного суспільства, інформаційно-комунікаційних технологій висуває нові вимоги до освітньої підготовки майбутніх абітурієнтів. Майбутні фахівці повинні бути здатними вільно, активно та креативно мислити, самостійно генерувати та використовувати нові ідеї та технології, моделювати свою освітню траєкторію, безперервно розвиватися. У центрі уваги сучасної школи є організація та впровадження дистанційного навчання, що дозволяє створити віртуальне освітнє середовище для кожного школяра й використовувати інноваційні методи навчання із застосовуванням комп'ютерних технологій.

Здійснено аналіз законодавчих і наукових джерел стосовно вимог XXI століття за умов НУШ. Сам процес навчання іноземної мови має бути спрямований на розвиток особистості школяра, котрий здатний і бажає брати участь у міжкультурній комунікації та може самостійно вдосконалюватися у майбутній діяльності. Зазначимо, що вимоги НУШ визначають необхідність оволодіння комунікативною компетентністю старшокласників, одним із найважливіших компонентів якої є дискурсивний аспект, який передбачає наявність в учня вмінь орієнтуватися у ситуації спілкування, сприймати, розуміти, відтворювати та створювати власний дискурс відповідно до стилістичних правил; об'єднувати окремі речення у зв'язні усні уривки дискурсу з використанням різних семантичних і синтаксичних засобів когезії; аналізувати ситуацію спілкування та її складники; брати до уваги контекст комунікативної взаємодії; проектувати спілкування, при цьому визначаючи модель побудови дискурсу та підбираючи мовні засоби для її реалізації; інтерпретувати дискурс відповідно до комунікативної ситуації [Kravets 2017]; структурувати дискурс за особливостями функціонального стилю та жанрової форми; контролювати та регулювати загальну модальність дискурсу; виокремлювати лінгвістичні й екстралінгвістичні параметри дискурсу; виявляти й усвідомлювати зв'язок між мовними засобами та екстралінгвістичними аспектами мови.

Змішана форма навчання у вивченні іноземної мови є цілісним навчальним процесом, що складається з двох частин пізнавальної діяльності учнів – живого навчання під керівництвом вчителя та дистанційного, з переважанням самостійних видів робіт. Поєднуючи кращі аспекти та переваги викладання в аудиторії та дистанційного навчання, модель змішаного навчання дозволяє реалізувати принципи наочності, адаптивності та зручності роботи у великих групах. За грамотного розподілу методичних ресурсів результатом стає високий рівень володіння учнів іноземною мовою, зокрема дискурсивною компетентністю старшокласників.

Ключові слова: дискурс, дискурсивна компетентність, дискурсивні вміння, змішане навчання, принципи, етапи змішаного навчання.

Постановка проблеми. Згідно з вимогами Нової української школи (НУШ) [Горобченко 2018; Державний] і Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти [Ніколаєва 2003] основним напрямом мовної освіти є формування так званої мовної особистості, котра здатна швидко орієнтуватися у різноманітних комунікативних ситуаціях та успішно розв'язувати численні комунікативні завдання. З огляду на таке складне завдання мовної освіти з'явився неабиякий інтерес до процесу формування дискурсивної компетентності, її структури та змісту за умов нових інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернет можливостей, сучасного життя у період пандемії, що дозволяють шукати і знаходити нові шляхи навчання. Проте не вся інформація може бути релевантною для певних цілей навчання, а виконання деяких завдань може вимагати пояснень та інструкцій вчителя. Оскільки навчальний процес сьогодення не може відбуватися виключно у межах шкільного приміщення, а відбувається ще й у режимі онлайн, таке поєднання створює потребу в удосконаленні методів, форм і засобів навчання, тому питання формування дискурсивної компетент-

ності учнів старшої школи за умов змішаного навчання потребує першочергового вирішення.

Аналіз попередніх досліджень. Дискурсивна компетентність вивчається багатьма дослідниками, такими як M. Swain, M. Canale, S. Moirand, Н. П. Головіна, І. Ф. Ухванова-Шмигова, Л. П. Капліч, О. І. Кучеренко, досить широко.

У свою чергу, поняття «дискурсивні вміння» досліджували такі вчені, як: Ф. Бацевич, А. Буднік, О. Кучерява, О. Ізмайлова, В. Красних, О. Кубрякова, К. Кусько, М. Макаров, К. Сєдов, О. Селіванова, V. Cheepanach, J. Lefsted, G. Weiter та ін.

Поняття «дискурсивні вміння» О. Кучерява й А. Буднік розуміють як здатність певної особистості на підставі засвоєних раніше знань і життєвого досвіду організовувати, започатковувати та сприймати адекватно відповідно до визначеної комунікативної ситуації, а також розуміти певні типи дискурсів для досягнення успішної комунікації [Бігич 2013; Буднік 2010]. А. Маркова визначає дискурсивні вміння як вміння планувати висловлювання, тобто задум і мовне оформлення, залежно від іншого учасника комунікації та його можливих реакцій, передбачати умови спілкування, які повсякчас змінюються [Гриценко 2019 : 82]. Беручи до уваги Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти [Ніколаєва 2003], знаходимо інформацію, що дискурсивні вміння розглядаються як уміння контролювати логічне складання речень із погляду: теми або реми, відомого чи невідомого, причини та наслідків природної зв'язності, а також здатності будувати і керувати мовленням у плані: тематичної організації, зв'язності, логічної послідовності, стилю та реєстру [Гриценко 2019 : 120].

З огляду на те, що дискурсивні вміння в усіх вищенаведених визначеннях значною мірою розглядаються як практичні та необхідні для встановлення мовленнєвих контактів з іншими членами суспільства, будемо вважати, що вони означають спроможність аналізувати конкретну ситуацію спілкування, правильно та швидко орієнтуючись в умовах спілкування; брати до уваги контекст комунікативної взаємодії; чітко розуміти та сприймати співрозмовника; проектувати розмову згідно з обраним типом дискурсу, визначаючи зміст і засоби його передавання, доречно вживаючи невербальні засоби комунікації [Горобченко 2021 : 65].

Незважаючи на те, що методикою формування дискурсивної компетентності займаються багато вчених, проблема формування дискурсивних умінь в учнів старшої школи за умов саме змішаного навчання залишається відкритою та потребує уточнення характеристики поняття «дискурсивні вміння», їх цілей, етапів і принципів формування у старшій школі за умов змішаного навчання.

Мета статті – охарактеризувати та теоретично обґрунтувати етапи формування дискурсивної компетентності учнів старшої школи за умов змішаного навчання та визначити етапи та принципи їх реалізації. Реалізація поставленої цілі потребує розв'язання таких завдань: 1) уточнити та науково обґрунтувати сутність поняття «дискурсивна компетентність» і «дискурсивні вміння», їх структуру для учнів старшої школи; 2) визначити й охарактеризувати етапи формування дискурсивних умінь в учнів старшої школи за умов змішаного навчання; 3) визначити принципи ефективного формування дискурсивних умінь за умов змішаного навчання в учнів старшої школи.

Виклад основного матеріалу. У старшому шкільному віці формування дискурсивних умінь під час вивчення іноземної мови (ІМ) є надзвичайно актуальним і важливим завданням. Під цим поняттям ми розуміємо процес навчання осмисленої побудови дискурсу, за якого акцент ставиться не лише на «кінцевий продукт», а й на сам процес створення самого дискурсу або тексту.

Спочатку звернемося до запропонованих визначень поняття «дискурс» сучасних словників. Так, в Оксфордському словнику англійської мови «discourse» трактується як «бесіда (арх.)», але також «дисертація, трактат, проповідь», тобто як певний жанр, у центрі уваги якого – думка у її розвитку [The Oxford : 124].

Словник Вебстера (словник американського варіанту англійської мови), у свою чергу, трактує дискурс як «спілкування, комунікація як предмет вивчення», але також і як «процес спілкування (усний чи письмовий), зосереджений на предметі розмови і його розвиває; лекція, трактат, проповідь, дисертація». Тут дискурс – це і поле діяльності, і матеріальна

форма втілення, і структура (формат) вербальної діяльності [The Oxford].

Таким чином, визначення дискурсу, представлені у словниках, не однозначні та не дають повного уявлення про поняття, що зумовлює необхідність звернення до авторських визначень поняття.

Термін «дискурс» актуалізується у гуманітарних науках (таких як лінгвістика, історія, філософія, соціальна психологія та ін.) У 60-70-ті роки XX століття, як пише Патрік Серіо, «питання про дискурс стало справжнім вузловим пунктом сплетення фундаментальних питань про відносини між мовою, історією і суб'єктом». Поняття дискурсу і пов'язані з цим поняттям аналіз зародилися в середовищі теоретичної думки власне французького змісту і створили умови для виникнення ніби «поперечного» щодо загального спрямування наукового підходу [Конспект : 33].

У 80-х роках під дискурсом розуміли «комунікацію, передачу думок за допомогою слів» або просто мову, лекцію, проповідь, трактат. У сучасній лінгвістиці поняття дискурсу розширюється до «комунікативного події, що відбувається між особами, котрі говорять і слухають у процесі комунікативної дії» [Моісєєва].

Термін «дискурс», як він розуміється у сучасній лінгвістиці, близький за змістом до поняття «текст», однак підкреслює динамічний, що розгортається в часі, характер мовленнєвого спілкування; на противагу цьому, текст вважається переважно як статичний об'єкт, результат мовленнєвої діяльності.

Іншими словами, дискурс – мовленнєвий твір, який поряд із лінгвістичними характеристиками, властивими тексту, має й екстралінгвістичні параметрами (такі як учасники комунікації, їх комунікативні цілі, фонові знання, про умови спілкування – про співрозмовника, часу, просторі) [Горобченко 2018 : 111].

Тобто різниця між текстом і дискурсом полягає у такому. Якщо під текстом розуміється якась абстрактно-формальна конструкція, то під дискурсом – тексти, породжувані внаслідок спілкування. Отже, дискурс є таким мовленнєвим твором, який поряд із лінгвістичними характеристиками володіє екстралінгвістичними параметрами, що відображають ситуацію спілкування й особливості учасників спілкування. Найбільш вживані типи дискурсів у навчально-професійній сфері спілкування – доповідь, повідомлення, обговорення, розпитування та ін.

Проаналізувавши різні думки, вважаємо, що загальні дискурсивні вміння у старшій школі повинні включати такі вміння: 1) будувати власні висловлювання згідно з певними граматичними, лексичними, композиційними та стилістичними правилами; 2) об'єднувати окремі речення у зв'язні усні уривки дискурсу з використанням різних семантичних і синтаксичних засобів когезії; 3) аналізувати ситуацію спілкування та її складники; 4) брати до уваги контекст комунікативної взаємодії; 5) проектувати спілкування, визначаючи модель побудови дискурсу та підбираючи мовні засоби для її реалізації; 6) інтерпретувати дискурс відповідно до комунікативної ситуації [Kravets]; 7) структурувати дискурс відповідно до особливостей функціонального стилю та жанрової форми; 8) контролювати та регулювати загальну модальність дискурсу; 9) виокремлювати лінгвістичні й екстралінгвістичні параметри дискурсу; 10) виявляти й усвідомлювати зв'язок між мовними засобами й екстралінгвістичними аспектами комунікації [Горобченко 2021].

За Рекомендаціями Ради Європи [Ніколаєва 2003] учні старшої школи мають досягнути Просунутого Рубіжного рівня B1+, що відповідає за специфікацією рівню «незалежного користувача». Він, мабуть, має більше категорій завдяки двом характерним рисам, таким як:

− здатність підтримувати інтеракцію та висловлюватися про те, чого хочеш, у цілій низці контекстів, наприклад: підтримувати головні пункти дискусії, коли мовлення чітке та нормативне; висловлювати або формулювати у внутрішньому мовленні власні погляди та думки у неформальній бесіді із друзями; сприймати звертання, у яких пояснюються прохання та проблеми; давати конкретну інформацію, необхідну під час інтерв'ю/консультації, тощо;

− здатність гнучко справлятися із проблемами у повсякденному житті, наприклад: зорієнтуватися у незвичних ситуаціях у громадському транспорті; діяти у більшості ситуацій, які виникають під час підготовки до подорожі, через туристичного агента або під час самої подорожі; описувати, як що-небудь зробити, даючи детальні інструкції, і т. д. [Мучник : 93].

Таким чином, дискурсивна компетентність учнів зумовлює реалізацію основних функцій предмета «Іноземна мова», а також вирішує такі завдання:

1. визначати тип загальної та відповідність мовленнєвої діяльності характером;

2. визначати мовленнєву діяльність відповідно до характеру і загального типу;

3. робити процес розвитку мовних навичок і вмінь упорядкованим, систематичним, логічним;

4. формувати у процесі навчання мотиви іншомовного мовленнєвого спілкування, відтворюючи особистісне ставлення комуніканта;

5. зумовити успішність навчання видам мовленнєвої діяльності, а саме говоріння, аудіювання, читання та письмо;

6. підготувати учня до використання ІМ як інструменту мовленнєво-мисленнєвої діяльності [Горобченко 2021; Kravets].

Розглянемо процес формування дискурсивної компетентності за умов змішаного навчання, під яким ми розуміємо поєднання навчання у традиційній формі, тобто очного навчання в аудиторії за підтримки та допомоги вчителя в реальному часі, і навчання, здійснюваного за допомогою сучасних технологій через комп'ютер. Часто терміни змішане (blended learning), гібридне (hybrid learning) і комбіноване навчання (mixed-mode learning) розглядаються як синонімічні, взаємозамінні. За умов НУШ найбільш вживаним став термін «змішане навчання», тоді як в американській школі використовується «гібридне навчання».

Навчання ІМ у змішаній групі, тобто у групі, де в учнів різні рівні володіння мовою, – це проблема, з якою час від часу зіштовхуються всі вчителі. Вчити в такій групі нелегко, оскільки відчувається певний дисбаланс. На наш погляд, це одне з найскладніших завдань, яке доведеться вирішувати вчителеві, оскільки необхідно залучити до процесу навчання всіх учнів.

Учні, відвідуючи аудиторні заняття та виконуючи домашні завдання в режимі онлайн, працюють із особливою програмою або на онлайн-платформах. Роль вчителя зводиться до часткового контролю їхньої діяльності і, якщо це необхідно, виконання функції консультанта. До того ж головним завданням вчителя є грамотне складання курсу і розподіл навчального матеріалу.

На думку доктора Дж.Г. Річардса, професора і дослідника у галузі освітніх технологій, співвідношення занять у режимах online і Face-to-Face здійснюється у пропорціях: 50% – 50%, 30% – 70%, 20% – 80%, 40% – 60%,> 50% – online. Співвідношення 50% – 50% є найбільш оптимальним [Гонтаренко : 4].

Як зазначає А. А. Мініна [Минина 2016], процес розробки програми змішаного навчання ІМ складається із чотирьох етапів:

1. Перший етап – визначення мети.

Змішане навчання повинно бути спрямоване на досягнення певної мети, у нашому випадку: реалізацію оптимального розподілу часу під час роботи у великих групах.

2. Другий етап – вибір найбільш відповідної моделі змішаного навчання.

Дослідники університету Британської Колумбії вироблять шість різних моделей змішаного навчання [Гонтаренко : 200]:

Model 1: Face-to-Face Driver (вчитель навчає учнів у традиційному стилі, супроводжуючи заняття мережевим навчанням як допоміжним у міру необхідності).

Model 2: Rotation (чергування традиційного й онлайн-навчання згідно із графіком, складеним вчителем).

Model 3: Flex (навчання здійснюється здебільшого в електронному освітньому середовищі, вчитель забезпечує належну підтримку учню).

Model 4: Online Lab (учні працюють в онлайн-лабораторії, у спеціальних класах, викладач контролює процес у режимі online).

Model 5: Self-Blend (учні самі визначають очні заняття, які потрібно доповнити онлайн-курсами).

Model 6: Online Driver (учні вивчають курс віддалено, у режимі онлайн, атестація здійснюється традиційним способом).

3. Третіц етап – складання програми.

Вчитель має ретельно розробити програму. Слід розробити матеріал для очної / дистанційній частини та вирішити, що саме потрібно вдосконалити за допомогою сучасних технологій в освітньому процесі. Необхідно встановити ритм роботи та визначити часові рамки для кожної теми. Вчитель повинен вирішити, як часто дистанційне навчання буде змінюватися традиційними заняттями. Важливим є переведення навчальних матеріалів у цифровий формат, вчителю слід підготувати: роздаткові дидактичні матеріали, тести,

презентації, відеоролики. Допоміжні програми й онлайн-ресурси також є необхідним пунктом у складанні навчальної програми.

4. Четвертий етап – навчання вчителів в online технології викладання.

Слід встановити правила, згідно з якими, наприклад, вчитель зобов'язаний відповісти на листи учнів не пізніше 24 годин і т. д. Також учитель має володіти навичками роботи в Інтернеті, освоїти online платформу і вести блог.

Основними принципами формування дискурсивних умінь за умов змішаного навчання є такі:

1) принцип формування майбутнього фахівця як самостійної та творчої особистості, здатної управляти собою у процесі комунікації;

2) принцип педагогічної комунікативності: комунікація повинна сприяти діалогічному типу спілкування між учасниками освітньої діяльності; педагогічна інформація повинна бути зрозуміла всім учасникам освітньої діяльності; педагогічна інформація під час формування дискурсивних умінь має створювати умови для співпраці та сприяти кращому пізнанню людьми один одного [Конспект];

3) принцип переведення учня зі споглядальної та виконавчої позиції в позицію активного, рівноправного суб'єкта комунікації [Методика 2013];

4) принцип мотивованого освоєння учнями комунікативних навичок як необхідної умови взаємодії в інформаційно насиченому суспільстві;

5) принцип доцільної взаємодії суб'єктів освітньої діяльності у формуванні дискурсивних умінь;

6) принцип цілісного (комплексного) підходу до формування дискурсивних умінь [Мучник 2006].

Висновки. Змішана форма навчання у вивченні ІМ є цілісним навчальним процесом, що складається із двох частин – живого навчання під керівництвом вчителя та дистанційного, з переважанням самостійних видів робіт. Поєднуючи кращі аспекти та переваги викладання в аудиторії та дистанційного навчання, така модель дозволяє реалізувати принципи наочності, адаптивності та зручності роботи у великих групах. За грамотного розподілу методичних ресурсів результатом стає високий рівень володіння учнів ІМ, зокрема дискурсивними уміннями. Перспективи подальшого дослідження полягають у розробці комплексу вправ для формування дискурсивних умінь старшокласників за умов змішаного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

2. Буднік А. О. Формування дискурсних умінь студентів філологічних спеціальностей засобами національно-прецедентних текстів : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2010. 258 с.

3. Гонтаренко І. С. Застосування методу проектів із майбутніми вчителями гуманітарних дисциплін. *Проблеми сучасної педагогічної освіти.* Ялта, 2013. С. 198–203.

4. Горобченко Н. В. Сучасні тенденції формування дискурсивної культури старшокласників. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.* Вип. 79. 2021. С. 100–103.

5. Горобченко Н. В. Сучасні вимоги до оновленої української школи. *Педагогічні науки.* Вип. 81 (3). 2018. С. 110–114.

6. Гриценко О. І. Культурний простір і національна культура: теоретичне осмислення та практичне формування. Київ : Інститут культурології національної Академії мистецтв України, 2019. 258 с.

7. Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна середня освіта) V–IX класи / керівн. автор. кол. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 1998. 32 с.

8. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов»: для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач» / за заг. ред. І. Ю. Гусленко. Харків : Вид-во НУА, 2018. 64 с.

9. Минина А. А. Модель смешанного обучения иностранным языкам: преимущества и недостатки. 2016. URL: http://www.nop- dipo.ru/ru/node/473.

10. Мучник Н. В. Навчальна дискусія – ефективний метод оволодіння іноземною мовою. *Формування професійної компетентності майбутнього вчителя засобами інноваційних освітніх технологій.* № 3. 2006. С. 104–105.

11. Ніколаєва С. Ю Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.

12. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

13. Моісєєва Н. О. Особливості перекладу неологізмів у текстах німецькомовного політичного дискурсу. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія : Філологічні науки.* 2014. Кн. 3. С. 114–118.

14. The Oxford English Dictionary. Second edition. Band 2. Clarendon Press Oxford, 1989. 1200 p.

15. Kravets O., Svyrydenko I. The use of educational information design technology in the course of foreign language distance learning at non-philological faculties. *Information Technologies and Learning Tools*. T. 60, Вип. 4. 2017. С. 195–204.

REFERENCES

1. Bighych O. B., Borysko N. F., Borecjka Gh. E. (2013) Metodyka navchannja inozemnykh mov i kuljtur: teorija i praktyka: pidruchnyk dlja studentiv klasychnykh, pedaghoghichnykh i linghvistychnykh universytetiv [Methodology of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: textbook for students of classical, pedagogical and linguistic universities]. Kyiv: Lenvit. (in Ukrainian)

2. Budnik A. O. (2010) Formuvannja dyskursnykh uminj studentiv filologhichnykh specialjnostej zasobamy nacionaljno-precedentnykh tekstiv [Formation of students of philological specialties' discourse skills by means of national precedent texts] (PhD Thesis), Odesa: South Ukrainian National University named after K.D. Ushynsky.

3. Ghontarenko I. S. (2013) Zastosuvannja metodu proektiv iz majbutnimy vchyteljamy ghumanitarnykh dyscyplin [Project method application with the future teachers of humanities disciplines]. *Problems of modern pedagogical education,* pp. 198-203.

4. Ghorobchenko N. V. (2021) Suchasni tendenciji formuvannja dyskursyvnoji kuljtury starshoklasnykiv [Modern tendencies of high school students' discursive culture formation]. *Scientific periodical of National Pedagogical University named after M. P. Draghomanova. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects*, vol. 79, pp. 100–103.

5. Ghorobchenko N. V. (2018) Suchasni vymoghy do onovlenoji ukrajinsjkoji shkoly [Modern requirements for a renewed Ukrainian school]. *Collection of scientific works "Pedagogical sciences",* vol. 81 (3), pp. 110–114.

6. Ghrycenko O. I. (2019) *Kuljturnyj prostir i nacionaljna kuljtura: teoretychne osmyslennja ta praktychne formuvannja* [Cultural space and national culture: theoretical understanding and practical formation]. Kyiv: Institute for cultural research of the National Academy of Arts of Ukraine. (in Ukrainian)

7. Nikolajeva S. Y. (1998*) Derzhavnyj osvitnij standart z inozemnoji movy (zaghaljna serednja osvita) V–IX klasy* [State educational standard in a foreign language (general secondary education) V–IX forms], Kyiv: Lenvit. (in Ukrainian)

8. Ghuslenkko I.Y. (2018) *Konspekt lekciy˘z dyscypliny "Metodyka navchannja inozemnykh mov": dlja studentiv 5 kursu fakultety "Referent-perekladach"* [Lectures synopsis on the subject "Methods of teaching foreign languages": for 5th year students of the faculty "Referent-translator"], Kharkiv: People's Ukrainian Academy.

9. Mynyna A. A. (2016). *Modelj smeshannogho obuchenyja ynostrannым jazыkam: preymushhestva y nedostatky* [The model of blended learning of foreign languages: advantages and disadvantages]. Retrieved from: http://www.nop-dipo.ru/ru/node/473 (accessed 31 August 2021).

10. Muchnyk N. V. (2006) *Navchaljna dyskusija – efektyvnyj metod ovolodinnja inozemnoju movoju* [Educational discussion as an effective method of mastering a foreign language] Formation of the future teachers' professional competence by means of innovative educational technologies, vol. 3, pp. 104–105.

11. Nikolajeva S. Ju. (2003) *Zaghaljnojevropejsjki Rekomendaciji z movnoji osvity: vyvchennja, vykladannja, ocinjuvannja* [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment]. Kyiv: Lenvit. (in Ukrainian)

12. Bighych O. B., Borysko N. F., Borecjka Gh. E. (2013) Metodyka navchannja inozemnykh mov i kuljtur: teorija i praktyka: pidruchnyk [Methodology of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: a textbook for students of classical, pedagogical and linguistic universities]. Kyiv: Lenvit. (in Ukrainian)

13. Moisjejeva N. O. (2014) Osoblyvosti perekladu neologhizmiv u tekstakh nimecjkomovnogho politychnogho dyskursu [Translation peculiarities of neologisms in the texts of German-language political discourse]. *Scientific notes of Nizhyn Mykiola Gogol State University. Philological Sciences,* Book 3, pp. 114–118.

14. The Oxford English Dictionary. Second edition. Band 2. Clarendon Press Oxford, 1989. 1200 p.

15. Kravets O., Svyrydenko I. The use of educational information design technology in the course of foreign language distance learning at non-philological faculties. Information Technologies and Learning Tools. 2017. T. 60, Vyp. 4. S. 195–204.

N. V. GOROBCHENKO
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Germanic Philology and Foreign Literature,
Ivan Franko State University named after Ivan Franko,
Zhytomyr, Ukraine
E-mail: N.Gorobtschenko@gmail.com
http://orcid.org/0000-0003-4388-1007

THE PECULIARITIES OF SENIOR STUDENTS' DISCOURSE COMPETENCE FORMATION IN CONDITIONS OF MIXED LEARNING

The dynamic development of the information society, information and communicative technologies require new demands for the future entrants' educational training. Future professionals must be able to think freely, actively and creatively; independently generate and use new ideas and technologies; model their educational trajectory and develop continuously. The focus of the modern school is the organization and implementation of distance learning, which allows creating virtual educational environment for each student and using innovative teaching methods with the help of computer technologies.

The analysis of the legislative and scientific sources concerning the requirements of the XXI century in the conditions of New Ukrainian School is accomplished. The process of foreign language learning should be aimed at developing the student's personality who is able and desire to participate in intercultural communication and can develop oneself in future activities. The requirements of New Ukrainian School determine the need to master the high school students' communicative competence. One of the most important component of the communicative competence is the discursive aspect, that involves the students' ability to navigate in communication, perceive, understand, reproduce and create their own discourse according to the stylistic rules; combine individual sentences into coherent passages of discourse using different semantic and syntactic means of cohesion; analyse the situation of communication and its components; take into account the context of communicative interaction; design communication, while determining the model of discourse construction and selecting language tools for its implementation; interpret discourse according to the communicative situation; structure the discourse according to the features of the functional style and genre form; control and regulate the general modality of discourse; distinguish linguistic and extralinguistic parameters of discourse; identify and understand the connection between linguistic means and extralinguistic aspects of language.

A mixed form of foreign language learning is a holistic learning process that consists of two parts of students' cognitive activity – live learning under the teacher's guidance and distant learning, with the predominance of independent types of work. Combining the best aspects and advantages of teaching in the classroom and distant learning, the model of blended learning allows to implement the principles of clarity, adaptability in large groups. Competent distribution of methodological resources is the result of a high level of foreign language students' knowledge, in particular the discursive competence of high school students.

Key words: discourse, discursive competence, discursive skills, blended learning, principles, stages of blended learning.